

6. *Пересоляк Ю.В.* Формування механізму державного управління земельними ресурсами населених пунктів. Автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. наук з держ. управл. 25.00.02. Львівський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України. — Львів, 2006. — С. 10.

7. *Васюта С.І.* Чорнобильська катастрофа в контексті соціоекологічних проблем. — Український історичний журнал. — 2001. — № 4. — С. 77.

8. 20 років Чорнобильської катастрофи. Погляд в майбутнє: Національна доповідь України. — К.: Атіка, 2006. — 224 с.

9. *Хороша В.И.* Радиационная опасность объектов Зоны отчуждения // Проблемы Чернобыля. Наук.-тех. збірник. Вип.5. мат. міжнар. науково-практ. конф. «Укриття-98». — С. 23–24.

10. *Опришко В.Ф.* Правові Чорнобильські проблеми // Правове регулювання економіки. — 2009. — № 9. — С. 7–8.

Тимофєєва Л.Р.,

старший викладач кафедри конституційного та адміністративного права юридичного факультету ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ПОДОЛАННЯ НАСЛІДКІВ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ

Подолання наслідків Чорнобильської катастрофи, як і вирішення ряду інших проблем залежить від керівництва країною, одним із представників якої є глава держави.

Актуальність питань, які необхідно вирішувати, Президентом України визначається конструктивно¹.

У даний час існує достатня кількість законодавчих актів, зокрема: закон України «Про загальнодержавну програму зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему» від 15.01.2009 року, закон України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» від 21.12.2010 року, рекомендації парламентських слухань на тему: «Сучасний стан та актуальні завдання подолання наслідків Чорнобильської катастрофи», схвалені Постановою Верховної Ради України від 21.05.2009 року. Зазначені нормативно-правові акти в ідеалі ма-

---

¹ Див.: Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава. Програма економічних реформ на 2010—2014 роки.// http://www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL_1.pdf

ють призвести до якісного рівня правового регулювання подолання наслідків Чорнобильської катастрофи в цілому.

В теорії держави і права реалізація права означає дотримання і здійснення вимог правових актів. Однак, у монографії Ю.А. Тихомирова «Правове регулювання: теорія і практика» (2010 рік) запропоновано відмовитись від цієї позиції і обґрунтовано новий підхід, пов'язаний з реалізацією права в складних поведінкових ролях і діях.

Існують суперечності між законом та правом, що набувають двох форм. «Перша — коли закон не є правовим або держава в принципі не визнає визнаних більшістю людства правових норм. Друга форма виникає в результаті визнання державою примату міжнародного права, але можливостей для його реалізації нема, що свідчить про відсутність необхідних політичних передумов для такого впровадження»¹. Міжнародні, насамперед, європейські інституції хочуть позитивно впливати на суспільні відносини в Україні, але, на жаль, останнім часом позиція впливових авторитетних європейських інституцій, таких як Венеціанська комісія, тобто європейської комісії за демократію через право, ігнорується.

Громадяни України терплять проблеми економічного, соціального характеру, які сприймаються ними як результати поганой державної політики.

Найбільша кількість енергоблоків розташована у США, а далі, в порядку зменшення їх кількості, йдуть Франція, Японія, Німеччина та інші країни. Україна посідає восьме місце в світі за потужністю своїх АЕС².

Чорнобильські проблеми не є такими простими, їх безліч.

Дослідники намагаються спрогнозувати майбутнє постраждалих територій. Працюють над шляхами розвитку, зони відчуження — припинення активної життєдіяльності населення і не відновлення її, створення спеціалізованого заповідника. Зона безумовного обов'язкового відселення — посилення роботи з дезактивації, мінімізація виробництва, особливо сільського господарства, визначення доцільних точок розвитку. Зона гарантованого добровільного відселення — поступове відновлення виробництва, поступовий розвиток територій. Зона посиленого радіоекологіч-

---

¹ Політика, право і влада в контексті трансформаційних процесів в Україні: Монографія / Кресіна І.О., Матвієнко А.С., Оніщенко Н.М., Перегуда Є.В. Скрипник О.В., Баллан С.В., Стойко О.М.; За редакцією І.О. Кресіної. — К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2006. — С. 295.

² <http://www.nbu.gov.ua/articles/vis-nanu/2001-9/4.htm>

ного контролю — економічне та соціальне відродження всіх галузей народного господарства.

Населені пункти Волинської, Житомирської, Київської, Рівненської, Чернігівської областей — найбільш постраждали від наслідків Чорнобильської катастрофи за величиною дози внутрішнього опромінення.

В середовищі експертів ідея переселення населення у більш чисті райони не має широкого розповсюдження.

Сьогодні відсутній досвід ефективного розвитку постраждалих територій, а якщо він і присутній, то залишається невідомим більшості громадян України.

Славутич — поліське місто України, яке будувалося з надією на швидке подолання наслідків Чорнобильської трагедії¹. Рішення про його спорудження як нового місця проживання працівників Чорнобильської АЕС та їхніх сімей прийнято 2 жовтня 1986 року.

У зв'язку з рішенням Уряду України про дострокове виведення з експлуатації 15 грудня 2000 року Чорнобильської АЕС місто Славутич опинилося перед катастрофічною дилемою — бути йому чи не бути після закриття ЧАЕС.

Законом України «Про спеціальну економічну зону «Славутич» від 03.06.1999 р. № 721-ХІ було створено спеціальну економічну зону «Славутич» (СЕЗ «Славутич»). Для суб'єктів СЕЗ «Славутич» діє введений цим Законом спеціальний правовий режим підприємницької діяльності, що передбачає надання пільг по сплаті ввізного мита, податку на додану вартість, податку на прибуток підприємств і податку на землю.

СЕЗ «Славутич» розташована в адміністративних межах міста Славутича Київської області і створена на період до 01.01.2020 року. Славутич сьогодні, незважаючи на дострокове закриття Чорнобильської АЕС, є соціальним містом — містом для життя.

На базі Чорнобильської АЕС у відповідності з Указом президента України від 25.09.2000 р. №1084/2000 і Постановою Кабінету Міністрів України від 25.04.2001 р. №399 створено державне спеціалізоване підприємство «Чорнобильська АЕС» (ДСП ЧАЕС) — підприємство по зняттю з експлуатації енергоблоків атомних станцій і перетворення об'єкта «Укриття» в екологічно безпечну систему.

Головними завданнями Чорнобильської АЕС є:

— забезпечення безпечної експлуатації ядерних установок, установок по поводженню з радіоактивними відходами й іншого обладнання цієї АЕС;

---

¹ Див.: <http://www.investing.org.ua/ua/default/15>

— безпечно зняття з експлуатації першого, другого та третього енергоблоків Чорнобильської АЕС та атомних електростанцій України; забезпечення поводження з радіоактивними відходами, накопиченими на проммайданчику цієї АЕС і зони відчуження Чорнобильської АЕС, а також тими, що утворюються при виведенні з експлуатації та перетворенні об'єкта «Укриття» в екологічно безпечну систему; забезпечення поводження з відпрацьованим ядерним паливом Чорнобильської АЕС; будівництво та експлуатація об'єктів інфраструктури, необхідних для виведення Чорнобильської АЕС з експлуатації та перетворення об'єкта «Укриття» в екологічно безпечну систему; підготовка і підвищення кваліфікації персоналу; розробка технологій, накопичення та використання науково-технічного досвіду щодо зняття ядерних установок з експлуатації, подолання наслідків загрози аварій, а також будівництва і використання сховищ для тимчасового та довгострокового зберігання радіоактивних відходів¹.

Кабінет Міністрів України своїм розпорядженням №2208-р від 8 грудня 2010 року схвалив концепцію Ядерного кодексу України². У документі зазначається, що потрібне вирішення проблеми, яка полягає в недосконалості законодавчих актів у сфері використання ядерної енергії, що викликано відсутністю систематизованого, уніфікованого підходу до їх розробки. Існує також необхідність подальшого удосконалення законодавства у сфері використання ядерної енергії з урахуванням міжнародних зобов'язань України і його адаптації до законодавства Європейського Союзу відповідно до статті 51 Угоди про партнерство і співпрацю між Україною і Європейською співдружністю і їх державами-членами, підписаною 14 червня 1994 року.

Інститут Президента в Україні є інтегруючим чинником усієї системи державної влади, розвивається швидше завдяки політичному розвитку суспільства і має діяти в правовому полі. Роль, місце і функціональне призначення глави держави має велике значення для забезпечення екологічної безпеки.

---

¹ Див.: Статут ДСП «Чорнобильська АЕС» // <http://new.chnpp.gov.ua/?lng=ua>

² <http://www.kmu.gov.ua>. Уряд зазначає, що можливі два варіанти розробки проекту Ядерного кодексу для впорядкування законодавства, забезпечення його узгодженості і усунення застарілих норм. Згідно з першим варіантом, у єдиному законодавчому акті планується поєднати діючі положення законодавства у сфері використання ядерної енергії, які ефективно регулюють відповідні стосунки і не втратили своєї актуальності. Такий варіант не потребуватиме подальшого перегляду значної кількості актів законодавства. Другий варіант передбачає ґрунтовне опрацювання діючих положень законодавства у сфері використання ядерної енергії і внесення в нього істотних змін.

У контексті названих проблем, перспективними стають подальші науково-практичні дослідження законодавства України та нормативно-правових актів європейського законодавства, які регулюють питання удосконалення законодавства у сфері використання ядерної енергії з урахуванням адаптації до законодавства Європейського Союзу.

Як на мене, для подолання наслідків Чорнобильської катастрофи необхідно:

- 1) розробити концепцію поведінки щодо уражених територій на вищому державному рівні;
- 2) забезпечити реалізацію чинних законодавчих актів, пов'язаних з Чорнобильською катастрофою.

Бирюкова Н.Н.,
асистент кафедри хозяйственного
и экологического права
Таврического национального
университета им. В.И. Вернадского

НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ ПРЕОДОЛЕНИЯ ПОСЛЕДСТВИЙ ЧЕРНОБЫЛЬСКОЙ КАТАСТРОФЫ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ

С каждым годом тема Чернобыльской катастрофы уходит на второстепенный план по сравнению с событиями, происходящими в стране. Однако последствия, которые она принесла, с годами не меркнут, а остаются такими же актуальными, как и проблемы их преодоления.

Несмотря на то, что проблема преодоления последствий Чернобыльской катастрофы явно существует, до сих пор не уделено должного внимания вопросам повышения эффективности выполнения комплекса задач, направленных на достижение должного эффекта.

В результате аварии 26 апреля 1986 года произошло разрушение четвёртого энергоблока Чернобыльской атомной электростанции, расположенной на территории Украины. Разрушение носило взрывной характер, реактор был полностью разрушен, и в окружающую среду было выброшено большое количество радиоактивных веществ [1, с. 30]. Авария расценивается как крупнейшая в своём роде за всю историю ядерной энергетики, как по предполагаемому количеству погибших и пострадавших от её последствий